

Formation of financial literacy in primary class pupils

Ziyomhammad NE'MATOV¹

Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

ARTICLE INFO

Article history:

Received September 2023

Received in revised form

15 September 2023

Accepted 25 October 2023

Available online

15 December 2023

Keywords:

financial literacy,
elementary school students,
lesson plan for school
students.

ABSTRACT

If we talk about children, financial literacy for them is understanding simple financial processes and forming the right attitude to money in the future. The purpose of the article is to develop and test a financial literacy lesson for young students.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss9/S-pp62-65>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida moliyaviy savodxonlikni shakllantirish

Kalit so'zlar:

moliyaviy savodxonlik,
kichik maktab o'quvchilari,
maktab o'quvchilari uchun
dars ishlanma namunasi.

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada bolalarni moliyaviy savodxonlikka sodda moliyaviy jarayonlarni tushuntirish orqali o'rgatish va kelajakda pulga to'g'ri munosabatni shakllantirish, shuningdek, kichik yoshdagi o'quvchilar uchun moliyaviy savodxonlik darsini ishlab chiqish va sinab ko'rish haqida fikrlar bayon etilga

Формирование финансовой грамотности у учащихся начальных классов

Ключевые слова:

финансовая грамотность,
учащиеся начальных
классов,

АННОТАЦИЯ

В статье акцентируется внимание на значимости финансовой грамотности для детей, которая заключается в осмыслении базовых финансовых процессов и формировании конструктивного взгляда на денежные

¹ Lecturer, Tashkent State Pedagogical University named after Nizami. E-mail: ziyonematov1997@gmail.com

план урока для
школьников.

вопросы. Основной задачей исследования является разработка и последующая апробация учебного урока по финансовой грамотности, предназначенного для младших школьников.

Moliyaviy savodxonlik bugungi kunda dunyoda eng dolzarb muammolardan biri hisoblanadi. Zamonaviy bozor iqtisodiyoti va umuman moliya tizimini rivojlantirish shartlarini hisobga olgan holda, o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish, bo'lajak iste'molchilarning moliyaviy bilimlarini oshirish va ularning moliyaviy xizmatlar bo'yicha qaror qabul qilish qobiliyatini, shu jumladan moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish orqali jamiyatning moliyaviy savodxonlik darajasini rivojlantirish maqsadga muvofiqdir.

O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni shakllantirish maktablarning eng muhim vazifalaridan biridir. Moliyaviy savodxonlik - bu bozordagi vaziyatni to'g'ri baholash va oqilona qarorlar qabul qilish imkonini beradigan moliya sohasidagi bilim va ko'nikmalarning yetarli darajasidir [1]. Asosiy moliyaviy tushunchalarni bilish va ulardan amalda foydalanish qobiliyati odamga o'z pullarini to'g'ri boshqarish, moliyaviy savodxonlik asoslarini o'zlashtirish esa bizga real maqsadlar qo'yish va ularga erishish sari ishonch bilan borish imkonini beradi.

Agar biz bolalar haqida gapiradigan bo'lsak, unda ular uchun moliyaviy savodxonlik iqtisodiy jarayonlarni tushunish va kelajakda pulga to'g'ri munosabatni shakllantirishdir. Buni bolalarga erta yoshdan o'rgatish kerak, chunki kelajakda ular moliya bozorining ishtirokchisi, soliq to'lovchi, qarz oluvchi va jamg'armachilarga aylanadi.

Yaxshi ma'lumotga ega va savodli bo'lajak iste'molchilar tovar va xizmatlar sifatiga yuqori talablarni qo'yadi va bu nafaqat ularning sifatini oshiradi, balki yetkazib beruvchilar o'rtasida sog'lom raqobatni ham ta'minlaydi [2]. Shu bilan birga, yosh avlod tarbiyasiga moliyaviy savodxonlikni keng joriy etish haqida gapirishga hali erta, bola pulning shaxsiy, oila va jamoat hayotidagi o'rni haqida qanchalik tez bilib olsa, keyinchalik ongli hayotda ko'plab xatolardan qochishga yordam beradigan foydali moliyaviy odatlar shakllanadi [3].

Zamonaviy maktab hayotning barcha jabhalarida, ayniqsa moliyaviy ta'lim masalalarida haqiqiy hayotga, ulg'ayish va shaxs bo'lib yetishish yo'lidagi qiyinchiliklarga tayyorlashi kerak. Shuning uchun moliyaviy savodxonlikni shakllantirish bo'yicha darslar bugungi kunda juda zarur.

Moliyaviy savodxonlik uzoq vaqt davomida "oddiydan murakkabga" tamoyili asosida, odob-axloq qoidalari bilan birga qayta takrorlash va mustahkamlash jarayonida, bilim va ko'nikmalarni amalda qo'llashga qaratilgan holda tarbiyalanadi.

Shu munosabat bilan moliyaviy ta'limni mavjud o'quv dasturlariga zarur integratsiyalashuvining bir nechta sabablari mavjud:

Birinchidan, bu bizga eng ko'p sonli o'quvchilarni qamrab olish imkonini beradi.

Ikkinchidan, moliyaviy qarorlarni ertaroq qabul qila boshlagan o'quvchilar (cho'ntak puli, mobil telefon, internet va boshqalar) salmog'i tez sur'atlar bilan o'sib bormoqda [4, 5].

Shuning uchun biz kichik yoshdagi o'quvchilarning o'quv dasturlariga (o'quv rejalariga) qo'shimcha ta'lim darslarida moliyaviy savodxonlikni shakllantirish kursini kiritish zarurligiga ishonamiz.

Yosh o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini oshirish masalalarini zamonaviy multimedia o'quv qo'llanmalaridan foydalangan holda o'rganish zarurdir, ammo

tasdiqlangan o'quv dasturiga moliyaviy savodxonlikni ommaviy ravishda kiritishni talab qilish hali erta bo'lishi mumkin.

“Moliyaviy savodxonlik” darsi uchun dars ishlanma.

Mavzu: “Pul haqida”.

Maqsad: kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining moliyaviy savodxonligini va pul bilan muomala qilish madaniyatini shakllantirish.

Vazifalar:

1. Pul haqidagi bilimlarni umumlashtirish;
2. Tushunchalarni o'rganish: tangalar, banknotalar, pul birliklari;
3. Pul bilan to'g'ri muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish.

Darsning texnik vositalari: Televizor, o'qituvchi komputeri.

Darsning borishi.

Kirish suhbat:

- O'quvchilar, darsni boshlash uchun siz bilan birga mavzusini aniqlaylik. Buning uchun, topishmoqlarni topamiz:

a) Kichik, dumaloq, cho'ntakdan cho'ntakka sakrab yuradi.

(tanga)

b) Qog'ozdan tayyorlanadi, savdo qilishimizga ko'maklashadi.

(pul)

- Bugun biz pul haqida gaplashamiz va ular haqida nimalarni bilamiz va yana nimani bilishimiz kerakligini bilib olamiz. Siz bolalikdan pul bilan tanishsiz. Bu do'konda ko'p narsalarni sotib olish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan qog'oz yoki tangalardir.

- Pul evaziga siz do'kondan zamonaviy kiyim yoki non sotib olishingiz mumkin.

- Ularga qanday munosabatda bo'lish kerak? Pulda qanday sirli kuch yashiringan?

- Nima uchun pul kerak?

Umumlashtiruvchi tushuncha: pul tovarlar, xizmatlar, mehnat qiymatini ifodalaydi. Ularning soniga ko'ra, siz odamning boy yoki kambag'al ekanligini aniqlashingiz mumkin. Pul tufayli odamlar or-nomus, vijdon, aql-idrok va hatto hayotdan ayrilishi mumkin. Har kuni biz pul bilan shug'ullanamiz. Pul oila farovonligini, kompaniyaning to'lov qobiliyatini, davlat farovonligini belgilaydi.

- Birinchi pul qanday bo'lganini bilasizmi? Barter nima? Tangalar haqida nimalarni bilasiz? Tangalarda nima tasvirlangan? Ular nimadan yasalgan?

- Chet el pullari nima deb ataladi?

- Odamlar doimo qog'oz va metall pullardan foydalanganmi? Qadimgi kunlarda pul o'rnini nima egallagan?

- Biz bu savollarga javob topish uchun “Mitti millioner”ga murojaat qilamiz (Elektron ta'lim resursi).

Endi biz bilib olgan ma'lumotlarimizni mustahkamlash uchun qiziqarli test topshirig'ini ishlaymiz (ko'rilgan va tinglangan nazariy qism bolalar televizorda bajarish uchun chiqadigan amaliy topshiriqlar bilan mustahkamlanadi).

Yakuniy qism:

- Xo'sh, bugungi suhbat sizga foydali bo'ldimi? Kelajakda nima qilsangiz ham, eng qimmat narsalarning narxi yo'qligini unutmang! Zamonaviy kiyimlarga pul tejang, lekin yaxshi kitob yoki sizga yoqadigan yaxshi musiqaga tejamang. Yodingizda bo'lsin, pulga yaxshi kayfiyat yoki yaqinlaringizning hurmatini, mehrini sotib ololmaysiz. (Yangi materialni yanada samarali o'zlashtirish uchun quyidagi format tanlandi: nazariy qism

kichik yoshdagi o'quvchilarga video namoyish ko'rinishida keltirildi va amaliy topshiriqlar interfaol doskada animatsion taqdimot slaydlari yordamida bajarildi)

Quyidagi toifadagi vazifalar tanlangan yosh toifasidagi talabalar uchun eng qiziqarli deb topildi:

- Boshqotirmalar;
- “Ha-yo‘q” o‘yini;
- Maqolni yig‘ish;
- “Moliyaviy savodxonlik” krossvordi.

Ushbu topshiriqlar o'quvchilar orasida eng qiziqarli deb topilganlaridir. Vazifalar qiyin emas, ammo samarali va tushunchalarni yodda saqlashga yordam beradi. Nazariy va amaliy qismlarni o'z ichiga olgan dars 15 - 20 daqiqaga mo'ljallangan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Sh.Y.Yusupova, M.Nurmatova, Kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining moliyaviy savodxonligini aniqlash. Innovative Developments in Sciences, Education and Humanities. 2021. 9-12p
2. Иванов А.Н. Банковские услуги: зарубежный и российский опыт. – М.: Финансы и статистика, 2008. – 176 с.
3. “Kichik millioner” [Elektron ta'lim resursi]- B.S.Abdullayeva, Sh.Y.Yusupova, DGU20022 5655. 2022 y.
4. Sh.Y.Yusupova, XXI asr ko'nikmalari: Moliyaviy savodxonlik. TDPU ilmiy axborotlari.Toshkent, 2023-yil. 33-b.
5. Годфри Джолайн. Как научить ребенка обращаться с деньгами. – М.: Издательство «Добрая книга», 2009. – 224 с.
6. Симонова Д.А, Дьячкова А.В. Формирование финансовой грамотности у младших школьников. Экономическая лаборатория-2022, 1544-с.